

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 27038-06-12 רולנט נ' פקיד שומה כפר סבא

תיק חיצוני:

מספר בקשה: 5

בפני כב' השופט ד"ר אחיקם סטולר

מבקשים מיכאל רולנט
על ידי עו"ד זאב אוסלקה וא'

נגד

משיב פקיד שומה כפר סבא
על ידי פרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)
עו"ד מורן סילס

החלטה

בפניי בקשה של המערער בעמ"ה 27038-06-12, רולנט מיכאל [פורסם בנבו] (להלן: "המבקש"), להתיר את מתן עדותו הראשית של מר Darcy O'grady (להלן: "אוגרידי"), אשר מקום מושבו בקנדה, על דרך באמצעות בדרך VIDEO CONFERENCE ובעברית היוועדות חזותית (כינויים ידועים אחרים להיוועדות חזותית הם: "כינוס וידאו" או "ועידת וידאו" או "מערכת טלוויזיה סגורה בינלאומית").

א. העובדות הצריכות לעניין

1. בין השנים 1995-2001 התגורר המבקש, ביחד עם משפחתו, בקנדה, ונמנה על מייסדי חברת Creo העולמית (להלן: "קריאו"). ביני לביני, בשנת 2000, רכשה קריאו את חברת Scitex הישראלית (להלן: "סייטקס"), בדרך של החלפת מניות. על כן, בינואר 2001 שב המבקש עם משפחתו לישראל על מנת לנהל את חברת סייטקס.

2. ביוני 2005 נרכשה קריאו על ידי חברת Kodak העולמית (להלן: "קודאק"). בעקבות שינוי הבעלים שהוביל להרעה שחלה בתנאי עבודתו של המבקש, עזב המבקש את עבודתו בחברת סייטקס. עם פרישתו מהעבודה קיבל המערער מענק פרישה, ובנוסף תבע מסייטקס פיצוי נוסף.
3. תביעה זו של המבקש נסמכה על התחייבות בכתב שניתנה לו על ידי קריאו ביום 30.3.2005, ערב רכישתה על ידי קודאק (להלן: "מכתב ה-C.O.C"). לפי מכתב ה-C.O.C, התחייבה קריאו לפצות את המבקש פיצוי הולם במקרה של הרעת תנאי העבודה. התביעה הגיעה לבוררות משפטית אשר בה נקבע כי ישולם למבקש סכום פיצוי נוסף (להלן: "הפיצוי הנוסף").
4. המשיב בעמ"ה 27038-06-12, [פורסם בנבו] כמו גם בבקשה זו, הוא פקיד שומה כפר סבא (להלן: "המשיב"). בתאריך 15.8.2011, הוציא המשיב צו שומת מס הכנסה לשנים 2006-2008 למבקש (להלן: "השומה"). בתאריך 14.6.2012 הגיש המבקש ערעור על השומה לבית משפט זה (להלן: "הערעור").
5. אחת מטענות המבקש בערעור – והיא נושא בקשה זו – כי חלק מסכום הפיצוי הנוסף, אשר לקח המשיב בחשבון בעת הוצאת השומה אינו מהווה הכנסה חייבת, הואיל ואינו בר חיוב במס בישראל.
6. מקורו של החלק האמור מסכום הפיצוי הנוסף שנוי במחלוקת בין הצדדים (להלן: "**הסכום השנוי במחלוקת**"). עמדתו של המבקש היא כי סכום זה ניתן לו בגין זכאותו לפיצויים ודמי חופשה עבור תקופת עבודתו בקנדה. משכך, טוען המבקש שחלק זה מסכום הפיצוי הנוסף אינו בר מיסוי בישראל; מנגד, עמדת המשיב היא כי הסכום השנוי במחלוקת, כשאר הפיצוי הנוסף, ניתן למבקש בגין תקופת עבודתו בישראל. משכך, טוען המשיב, סכום זה הוא בר חיוב במס בישראל.
7. לשם תמיכה בעמדתו מציין המשיב את העובדה כי המבקש לא הציג בפניו כל חוזה עבודה או הסכם המאשר את טענתו כי הפיצוי הנוסף ניתן לו גם בגין עבודתו

בקנדה; וכי למרות בקשות חוזרות ונשנות מטעם המשיב, לא הציג המבקש את חוזה עבודתו עם קריאו על מנת לנסות ולהוכיח את טענתו.

8. טענת המשיב היא כי הזכאות לסכום הפיצוי הנוסף קמה למבקש אך מכוח מכתב ה-C.O.C. היינו, ביום 30.3.2005, עת היה המבקש תושב ישראל ועובד בישראל. משכך, טוען המשיב, יש לייחס את הסכום השנוי במחלוקת לעבודתו של המשיב בישראל בלבד.

בשל מחלוקת זו, מבקש המבקש להעיד את מר אוגריידי. אוגריידי שימש בזמנים הרלוונטיים לתיק דנן כסמנכ"ל משאבי אנוש בקריאו. טענתו של המבקש היא כי עדותו של אוגריידי נדרשת על מנת לבסס את טענותיו בדבר זכאותו לפיצויים ודמי חופשה, נשוא תקופת היותו תושב קנדה.

טענות הצדדים

1. המבקש טוען כי אוגריידי משמש כיום כסמנכ"ל ראשי משאבי אנוש של חברת טכנולוגיה קנדית בשם Allnorth. על כן, הבאתו לישראל למתן עדות קצרה הינה מורכבת וכרוכה בזמן ובעלות יקרים. זאת, לא רק בגין עלויות הטיסה, השהייה וכדומה, אלא בעיקר עקב התפקיד שהוא ממלא ומשמעות היעדרותו מן העבודה למספר ימים. משכך, מבקש המבקש להעידו באמצעות היוועדות חזותית.

2. המשיב מתנגד לבקשה. לטענתו, ניסיונו של המבקש להוכיח את טענותיו באמצעות עדות של מי שלטענתו היה סמנכ"ל משאבי אנוש בתקופה הרלוונטית, חלף הצגת "ראיות של ממש" בדמות מסמכים, או אף עדותו של הבורר אשר פסק את הפיצוי הנוסף, נגועה בחוסר תום לב. לעניין זה מציין המשיב כי לבקשה צורף תצהיר מטעם המבקש בלבד, בניגוד לתצהיר מטעם אוגריידי עצמו.

3. כמו כן טוען המשיב כי עדותו של אוגריידי אינה רלוונטית לתיק בשל משקלה הראייתי הנמוך. זאת נוכח כישלוננו של המבקש לאמת את טענותיו בדבר זהותו ותפקידו של אוגריידי או להציג ראיות ממשיות, פרט לעדות זו. כנגד טענה זו טוען

המבקש כי השאלה הנשאלת לעניין התרתה של עדות על ידי היוועדות חזותית היא שאלת הרלוונטיות, ולא שאלת המשקל. בענייננו, כך נטען, עדותו של אוגריידי היא רלוונטית אף אם משקלה ההוכחתי הוא נמוך. המועד לבחינת משקלה ההוכחתי של העדות הוא בסוף המשפט, ובו בית המשפט יוכל להכריע מה המשקל שיש לתת לעדות בנסיבות העניין.

4. לבסוף טוען המשיב כי הנימוקים שהעלה המבקש בדבר היעדרותו של אוגריידי למספר ימים מעבודתו בקנדה ובדבר ההוצאות הכרוכות בהבאתו לעדות, אינם מהווים טעם מספק לשם קבלת הבקשה. היתר לגביית עדות על ידי היוועדות חזותית הינו מהלך חריג אשר דורש "סיבה טובה" אשר אינה קיימת בענייננו, וזאת במיוחד לאור העובדה שאוגריידי משתף פעולה ומסכים לתת עדות.

ג. דיון והכרעה

עדות באמצעות שיחת ועידה בוידאו במשפט האזרחי

1. דרך המלך בניהול הליך משפטי אזרחי היא בדרך של העדת עדים בפני השופט הדין בעניין. דרך זו מאפשרת לשופט היושב בדין להתרשם באופן בלתי אמצעי מן העדים המעידים בפניו ומהתנהגותם. בדרך זו מתאפשר לשופט להתחקות אחר "אותות האמת המתגלים במשך המשפט" (ס' 53 לפקודת הראיות).

2. קיימים מספר חריגים המאפשרים סטייה מדרך המלך של העדת עדים בפני השופט הדין בעניין. אחד החריגים, הרלוונטי לענייננו, מצוי בסעיף 13 לפקודת הראיות המאפשר גביית עדות החו"ל במשפט האזרחי.

3. גביית עדות בחו"ל לצרכיו של הליך אזרחי בארץ, יכולה להיעשות בשני מסלולים: האחד - במסלול של גביית עדות באמצעות שלוח של בית - המשפט, בהתאם להוראות סעיף 13 לפקודה; והשני - במסלול של חיקור דין בערכאה זרה, בהתאם להוראות הקבועות בתקנות לביצוע אמנת האג 1970 (גביית ראיות), תשל"ז 1977 (יעקב קדמי, על הראיות, חלק שני).

4. ס' 13 לפקודת הראיות קובע כך:

13. (א)פי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר ייחקר בתצהיר על-ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוץ לתחום שיפוטו של בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל דבר הכרוך באותה חקירה, כפי שייראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט.

הפרשנות לסעיף זה על פי ספרו של יעקב קדמי הינה כדלקמן:

"בהתאם להוראות סעיף 13 לפקודת הראיות, מוסמך בית משפט בדין במשפט אזרחי- לבקשתו של בעל דין- להורות על גביית עדות בחו"ל, ע"י שלוח; וזאת כאשר- מתקיים התנאי הבסיסי הבא: "אם נראה צורך בכך למען הצדק". גביית העדות בחו"ל תיעשה על ידי "שלוח" שיקבע על ידי בית המשפט, במקום שעליו יורה בית המשפט ובכפוף לכל הוראה שתיתן על ידי בית המשפט. "שלוח" כאמור יגבה את העדות ב"תצהיר", ויהיה מוסמך להשביע את העד ולערוך פרוטוקול- דו"ח אשר יוגש גם הוא לבית המשפט" (יעקב קדמי, על הראיות, חלק שני)

5. דרך נוספת לגביית עדותו של עד בחו"ל שהתפתחה בשנים האחרונות הינה גביית עדות בדרך של "היוועדות חזותית".

6. גביית עדות באמצעות היוועדות חזותית אינה מופיעה בחוק. אף על פי כן, בפסק דין שניתן בבית המשפט העליון, רע"א 3005/02 SmithKline Beecham P.L.C נ' אוניפארם בע"מ [פורסם בנבו] נקבע ע"י כבוד השופטת דורנר כי חקירתם הנגדית של עדים שעדותם נגבית בחו"ל על פי הוראות ס' 13 לפקודת הראיות ע"י שלוח- תיעשה ע"י היוועדות חזותית. בעניין זה ציטטה השופטת דורנר מדבריו של ד"ר ש' לוין:

" על הפרשנות שיש לתת לסעיף 13 לפקודת הראיות [נוסח חדש] עמד ד"ר ש' לוין בספרו תורת הפרוצדורה האזרחית – מבוא ועקרונות יסוד [1], בעמ' 114-115:

"הפרשנות המחמירה של סעיף 13 לפקודת הראיות [חייבת להשתנות. האמצעים הטכניים הקיימים כיום מאפשרים הקלטת העדות בעזרת מיכשור של וידאו ואמצעים

אלקטרוניים אחרים, שיוכלו לתת תמונה, פחות או יותר ברורה, על מהימנותו של עד, שאפילו חקירתו בחקירה שכנגד הוקלטה. השיקול שגביית העדות בחו"ל תמנע מהשופט התרשמות ישירה מהעדות פחת בהרבה בחשיבותו וכך גם האבחנות בין התובע לנתבע".

7. בית המשפט אימץ את הקריטריונים והמבחנים שנקבעו בהלכה העוסקת בפרשנות ס' 13 לפקודת הראיות לעניין גביית עדות בחו"ל בדרך של היוועדות חזותית.
 8. בברע"א 4649/92 פקיד שומה למפעלים גדולים נ' גהל, פ"ד מז(1) 564, וכן ע"א 84/51 בירד- קלינגהופר נ' בלום, פ"ד ו(1) 198 נקבע כי על המבקש לגבות עדות בחו"ל לעמוד בשלושה תנאים מצטברים, ואלה הם:
 - א. הבקשה לחקירת עד בחו"ל הוגשה בתום לב ולא במטרה ליצור סחב בדיון.
 - ב. העדות בחו"ל רלוונטית לבירור התביעה בישראל.
 - ג. המבקש לגבות עדות בחו"ל הוכיח כי קיימת סיבה טובה המונעת את בוא העד.
 כמו כן, נקבע כי יש לבחון את מאזן הנוחות שבין הצדדים.
 9. הקושי המרכזי ביישום המבחנים הנ"ל טמון בתנאי השלישי, דהיינו מה תיחשב "סיבה טובה המונעת את בוא העד להתייצב בפני בית המשפט בישראל" (גביית עדות בזירה הבינלאומית, יחיאל שמיר, המשפט ח', תשס"ג).
 10. במרוצת השנים ניכר ריכוך וגמישות רבה מצד הפסיקה באשר לאפשרות למתן עדות באמצעות שיחת וידאו:
- כך לדוגמה, במסגרת רע"א 3810/06 י. דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין [פורסם בנבו] (להלן: "עניין דורי") קבע בית המשפט ברוב דעות מפי השופטת נאור והשופטת חיות כי יישום מרחיב של השיקולים מביא למסקנה, שאין להתיר את גביית עדותו של דורי בדרך של היוועדות חזותית במקרה הנדון, וזאת משום שמעבר מעבר לסימני השאלה העולים סביב שאלת יעילות החקירה בדרך של היוועדות חזותית הבקשה נגועה בחוסר תום לב ואינה מגלה "סיבה טובה".

נראה כי דורי מתחמק מתחום השיפוט, והתחמקותו זו אינה בתום לב. לדברי בית המשפט: "רצונו של המבקש להימנע מהגעה לישראל כדי להינצל מזרועות החוק אינה יכולה להוות סיבה טובה המצדיקה היענות לבקשתו".

וכן, בבש"א (ירושלים) [2668/03](#) בביהמ"ש המחוזי בירושלים JOSUA LEVINE. TRADE GROUP INC- E נגד קרדן טכנולוגיות בע"מ [פורסם בנבו] – (כב' השופט (כתוארו אז) יוסף שפירא פורסם בנבו 8/11/04 להלן: "עניין קרדן") נידונה בקשה לחקירת מצהירים באמצעות היוועדות חזותית במסגרת בקשה לביטול היתר המצאה ונסקרה באופן נרחב ההלכה בעניין היוועדות חזותית (ראה גם [ע"א 10923/02](#) שניידר נ' Baya-Ische Land Banmk. פורסם בנבו ביום 27/2/03)). בעניין שניידר דנה כב' השופט דורנר בבקשת רשות ערעור על החלטה של בית המשפט המחוזי בתל אביב שנעתר לבקשה לקבל עדות באמצעות היוועדות חזותית בשל חשש של המעיק להגיע לארץ מנימוקים בטחוניים ונמנעה מלהתערב בהחלטה.

11. אחת הסיבות שהוכחה בפסיקה כ"סיבה טובה" הינה עלות כלכלית. זו הסיבה שבגינה בענייננו מבוקשת עדותו של עד זה באמצעות "היוועדות חזותית".

12. לעניין זה, קבעה כב' השופטת ארבל, בע"א [8867/12](#) [פורסם בנבו] בין השאר:

"הפסיקה קבעה לא פעם כי כדי לאפשר מתן עדות באמצעות כינוס וידאו דרושה "סיבה טובה" (ע"פ [347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל](#), פ"ד מז(4) 221, 55 (1993); ע"א [397/87 גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ](#), פ"ד מד(2) 397, 404 (1989); רע"א [4649/92 פקיד שומה למפעלים גדולים נ' גהל](#), פ"ד מז(1) 564 (1993)). הקביעה אם הסיבה אותה מציג הצד המבקש לאפשר מתן עדות באמצעות כינוס וידאו היא בבחינת "סיבה טובה" צריכה לשקף איזון בין הנזק, הרפואי במקרה דנן, הצפוי לעד כתוצאה מטיסה לישראל לבין הנזק המשפטי הצפוי להיגרם כתוצאה מכך לצד השני...".

13. במקרה דנן, העד הינו, כאמור, נושא תפקיד בכיר בתאגיד בינלאומי והיעדרותו ממקום עבודתו לצרכי עדות זו בישראל כרוכה בתאום מראש עם המעסיק, בזמן ממושך עקב מקום מגוריו ובעלות כלכליות גבוהה (טיסות, מלון אש"ל וכו').

14. בין היתר יש בפסק הדין בעניין דורי התייחסות מפי כב' השופט גרוניס (כתוארו אז) בקשר לסמכותו של בית משפט בישראל, להזמין אזרח של מדינה זרה להעיד בפניו.

ההלכה היא שכאשר עד נמצא מחוץ לתחום השיפוט אין סמכות להזמין לעדות מכח [תקנה 178 לתקנות סדר הדין האזרחי](#) התשמ"ד 1984 ובמידה ומתעורר הצורך להזמין לעדות יש לעשות כן בהתאם [לחוק עזרה משפטית בין מדינות](#), תשנ"ח-1998 (להלן: "[חוק העזרה משפטית](#)"). כב' השופט גרוניס מציע דרך מעשית לזמן עד שאינו נמצא בישראל כדי להימנע מהפעלת המנגנון המורכב של חוק העזרה המשפטית. הדרך היא לשאול את העד לעמדתו ואם הוא מוכן להתייצב למתן עדות להסדיר את עדותו באופן לא פורמאלי.

15. נקודה חשובה נוספת שיש לציין, על רקע הנתונים במקרה דנא, נוגעת לשיתוף הפעולה של העד והסכמתו להעיד. ברור, כי בית משפט בישראל אינו רשאי להוציא הזמנה למתן עדות או להצגת מסמך לאדם הנמצא מחוץ לתחום השיפוט (עד המצוי בישראל יזמן למתן עדות בהליך אזרחי בהתאם [לתקנה 178 לתקנות סדר הדין האזרחי](#), התשמ"ד-1984 (להלן - תקנות סדר הדין האזרחי)). כאשר עד נמצא מחוץ למדינה ואין הוא מסכים ליתן עדות, לא יהא מנוס מלהשתמש בדרך הקבועה כיום בחוק עזרה משפטית 1998 ובתקנות שהותקנו מכוחו ועל פי החוק שקדם לו. במלים אחרות, כאשר עד מודיע שנכון הוא ליתן עדות מרצונו, איני רואה מניעה מלפעול בדרך בלתי פורמלית בכדי להסדיר את מתן העדות ולבצע את כל התיאומים הנדרשים.

16. לאור החלטת ביניים של בית משפט זה התקבל אישור ממר אוגריידי כי הוא מוכן להעיד בפני בית משפט על דרך היוועדות חזותית.

מן הכלל אל הפרט

17. אין מחלוקת בין הצדדים שיש לשקול את הבקשה לאור שלושת העקרונות הבאים: האם הבקשה להעדה באמצעות היוועדות חזותית הוגשה בתום לב ולא במטרה ליצור סחבת בדיון?

האם העדות רלוונטית לבירור התביעה בישראל?

וכן האם המבקש לגבות עדות באמצעות היוועדות חזותית הוכיח כי קיימת סיבה טובה המונעת את בוא העד?

באשר לשאלה הראשונה - שאלת תום הלב

18. המשיב טוען שבהתאם [לתקנה 9 \(ב\)](#) [לתקנות בית המשפט \(ערעורים בענייני מס](#)

[הכנסה](#)), התשל"ט – 1978, מאחר שערעור מס הכנסה כמוהו כתובענה הבאה לפני ערכאה ראשונה, שבה יש "תובע", הוא המערער, ו"נתבע" הוא המשיב – בענייננו, על המערער, אשר נחשב כתובע לצורך העניין מוטל נטל השכנוע להוכחת ערעורו.

19. לטענת המשיב, בענייננו, במהלך ההליך השומתי לא הציג המערער מסמכים

התומכים בגרסתו. המערער גם לא צירף תצהירים של נושאי משרה בכירים בחברות בהם עבד. על פי עדותו, המערער כיהן בתפקידים בכירים ביותר. המערער עבד כמנהל השירות העולמי של קריאו, ולאחר מכן כיהן כסמנכ"ל בכיר בהנהלה של התאגיד עד שנת 2000. תחת המערער עבדו 1400 עובדים, והמחזור העסקי של החטיבה העסקית אותה ניהל הקיף כרבע מהכנסות החברה בסך 170 מיליון דולר. בהמשך, הועבר המערער ברילוקיישן לחברת סאייטקס בישראל. חרף האמור, המערער לא הציג ולו בדל של ראיה אודות תנאי העסקתו. לדבריו, אין ברשותו חוזי העסקה או תנאי העסקה כתובים כלשהם משום ש"התנהלו שם בצורה מאוד לא פורמאלית" (פרוטוקול ע' 3 ש' 25). חלף ראיות של ממש מבקש כעת המערער לצעוד בנתיב קל ולהציג עדות של מי שלטענתו היה סמנכ"ל משאבי אנוש בתקופה הרלוונטית ולטענתו יכול גם לשפוך אור על תנאי ההעסקה הספציפיים של המערער. המשיב יטען כי הוכחת הטענות באופן הזה פוגעת בניהול התיק, ונגועה בחוסר תום לב.

20. בנוסף טוען המשיב שהמערער אף לא טרח לצרף תצהיר מטעם העד שעדותו

היוועדות חזותית מבוקשת. הסכומים העומדים במחלוקת נשוא הערעור שולמו למערער לאחר שקיים הליך של בוררות מול חברת קריאו ומול חברת קודאק. המערער בחר שלא להביא לעדות את הבורר אשר שמע את ההליכים והוא אשר פסק בגין מה ניתנו הפיצויים לאחר ששמע את המסכת העובדתית שהוצגה בפניו. המערער גם לא הגיש תצהירים מטעם עורכי הדין שייצגו אותו במסגרת הבוררות ויכולים לשפוך אור אודות מרכיבי הפיצוי ששולם. במקום זאת, מבקש המערער

להציג עדות באמצעי חריג, באופן שיוצר נחיתות ראייתית למשיב. לשיטת המשיב, אופן ניהול הדיון באופן הזה, יש בו כדי להצביע על חוסר תום ליבו של המערער.

21. המערער טוען כדלקמן:

באשר לטענת המשיב כי המערער לא עמד בנטל השכנוע מאחר ולא הביא מסמכים התומכים בגרסתו, ולו בדל ראיה אודות תנאי העסקתו, חוזים וכו'. ותחת זאת מבקש "לצעוד בנתיב קל" כהגדרתו, ולהביא את עדותו של מי שלטענתו היה סמנכ"ל משאבי אנוש היכול לשפוך אור על תנאי העסקתו של המערער, הבהיר המערער כי הינו חולק כמובן מכל וכל על טענות המשיב לגופן, אולם טענות אלו אינן רלוונטיות כלל. בשלב זה של המשפט לא ניתן למנוע עדותו של מר אוגריידי. לאחר מתן עדותו של מר אוגריידי יוכל המשיב לטעון בסיכומיו מהו משקל הראיות הכולל של המערער, האם צריך היה להביא מסמכים וכו' וכיצד משליכה עובדת אי הבאתם לטענתו על הרמת נטל השכנוע. בשלב זה ביהמ"ש איננו נדרש כלל לשאלות ו/או טענות אלה ולמשקלה של העדות לרבות השאלה האם צעד המערער "בנתיב קל" כהגדרת המשיב, ומה משמעות הדבר לגבי כלל ראיותיו של המשיב. בסופו של דבר, שאלת משקלן של ראיות נדונה כידוע בתום המשפט ואיננה מהווה גורם שיש בו למנוע הבאת עדות קבילה ורלוונטית בפני ביהמ"ש. באשר לטענת המשיב שהתנהלות זו (הרצון לצעוד ב"נתיב קל" כהגדרת המשיב) עולה כדי "חוסר תום לב, עיון בפסיקה לגבי מהותו של המבחן הראשון – מבחן תום הלב מעלה כי הפסיקה כלל לא התכוונה לטענה מסוג זה שהעלה המשיב. טענת תום הלב, נידונה בעניין דורי הנ"ל. שם, כזכור, דחתה כב' השופטת נאור את התרת עדותו של המבקש-הנתבע מחמת חוסר תום לב שהתבטא בכך שרצונו של המבקש (שהיה גם בעל הדין באותו מקרה) להעיד בעדות היוועדות חזותית הייתה על מנת להתחמק מתחום השיפוט של ביהמ"ש. אותו צד רצה להימנע מהגעה לישראל על מנת להינצל מזרועות החוק. בעניין דורי צוין כי ב"כ המבקש טענה בתחילת ההליך המשפטי כי הוא נמצא ב"חופשה קצרה בחו"ל", למרות שהוא נמלט מהארץ וביקש להשתקע בארה"ב. התנהלה נגדו חקירה משטרתית שלא ניתן היה להשלימה עקב בריחתו מן הארץ וממילא גם לא ניתן היה להגיש נגדו כתב אישום. נגד אותו מבקש הוצאו גם צווי מאסר בתיק הוצל"פ בעניינים אחרים. בכך, בנסיבות אלו סבר ביהמ"ש כי לא מתקיימת "סיבה טובה" ו"תום לב" במתן האפשרות להעיד בהיוועדות חזותית ולהימלט מזרועות החוק.

22. באשר לטענת המשיב שהמערער לא צירף תצהיר של העד שעדותו מבוקשת ב"וידאו קונפרנס" (סעיף 8 לתגובה). לטענתו אי צרוף תצהיר זה מהווה סיבה לדחיית הבקשה. המשיב נסתמך על פסק דינו של כב' השופט זילברטל בעניין [רע"א 1920/12 לוינגר נ' ער"ד ניצה פוזנר ואח'](#) [פורסם בנבו] (להלן: "ענין לוינגר"). אמנם, ביהמ"ש בנסיבות אותו תיק ייחס חשיבות לאי הגשתו של תצהיר (סעיף 10 לפסק הדין) אך יש לזכור כי בעניין לוינגר לא היה כלל תצהיר שצורף לבקשה לעדות באמצעות כינוס וידאו, מה שאין כן בנסיבות התיק שלנו שבו צורף לבקשה תצהירו של המערער מר רולנט מיכאל. מר רולנט נתן תצהיר מפורט התומך בבקשתו מדוע מתבקשת עדותו של העד בדרך זו, ולפיכך, אין לקבל כלל טענה זו של המשיב.
23. באשר לטענת המשיב שהיה על המערער להעיד את הבורר שבפניו התקיימה הבוררות בין המערער לבין חברת קריאו וחברת קודאק, וכן, כי לא הגיש תצהירים מטעם עורכי הדין שייצגו אותו אשר יכלו לטענת המשיב "לשפוך אור אודות מרכיבי הפיצוי ששולם", משלא נעשה הדבר ומבוקש להעיד בכינוס וידאו עד אחר הרי שבדרך זו נוצרת לו לטענת המשיב "נחיתות ראייתית".
24. המערער טוען שטענות אלו אינן רלוונטיות כלל בשלב זה של הבקשה ולהחלטת ביהמ"ש האם להתיר עדות היוועדות חזותית. ראינו כי אין בכך כל "חוסר תום לב", וטענות אלו בדבר משקלן של הראיות שהביא המערער, משמעות אי הבאתן של ראיות אחרות וכו', יוכל לטעון המשיב בסוף ההליך במסגרת סיכומיו.

הכרעה בשאלת תום הלב

25. אני סבור שאין ממש בטיעוני המשיב שיש לראות את בקשת המערער להעיד את מר אוגריידי כמחוסרת תום לב. כפי שצוין בפסיקת בית המשפט העליון חוסר תום לב מתקיים כאשר עד או צד להליך מבקש להעיד באמצעות היוועדות חזותית מחו"ל כדי להתחמק מאימת הדין בישראל או כדי להימנע מחקירה משטרתית ומעצר. במקרה דנן מדובר בעד נושא תפקיד בכיר בתאגיד בינלאומי והיעדרותו ממקום עבודתו לצרכי עדות זו בישראל כרוכה בתאום מראש עם המעסיק, בזמן ממושך עקב מקום מגוריו ובעלות כלכליות גבוהה (טיסות, מלון אש"ל וכו'). אין לראות חוסר תום לב של המערער בכך שהוא רוצה לחסוך עלויות ולהעיד את מר אוגריידי באמצעות היוועדות חזותית. באמצעים הטכניים הקיימים היום אין כל משמעות לעובדה אם העד עומד ומעיד בפני בית המשפט או מעיד באמצעות היוועדות חזותית. אפשר אפילו למצוא יתרון בהיוועדות חזותית שכן ניתן במקביל

להקליט את העדות ובית המשפט יכול לשוב ולהתרשם ממנה בעת כתיבת פסק הדין. באשר לעניין התצהיר - המערער דכאן עשה תצהיר עדות ראשית ויש להסתפק בכך. מותב זה נוהג, חדשות לבקרים, לשמוע תיקי מס הכנסה ללא תצהירי עדות ראשית כך שהעובדה שלא הומצא תצהיר של העד לא צריכה לשנות הרבה, מה עוד שעיקרי עדותו נמסרו לבית המשפט. באשר לנושא העדת הבורר או עורכי הדין שייצגו את המערער בבוררות העדתם או אי העדתם אינה קשורה למחלוקת בדבר הבקשה להעיד את מר אוגריידי בהיוועדות חזותית.

אשר על כן אין לראות את הבקשה להעיד את מר אוגריידי באמצעות היוועדות חזותית כחסרת תום לב.

האם מדובר בעדות רלוונטית

26. המשיב טוען - באשר לטענת המערער שעדותו של העד "רלוונטית לאור יכולתו להעיד על זכאות המערער לקבלת תמורות, נשוא תקופת היותו מועסק בקנדה כתושב מקומי" וכי מר אוגריידי יכול "לבסס את טענת המערער בדבר זכאותו לפיצויים ודמי חופשה". טוען המשיב שטענה זו נטענה בעלמא מבלי שהמערער ביסס טענה זו בתצהיר שהוגש על ידי מר אוגריידי, ולכן ממילא לא הוכחה מידת הרלוונטיות של העד. לשיטת המשיב, עדותו של מר אוגריידי אינה רלוונטית לתיק והמשקל שבית משפט יוכל לתת לה ממילא נמוך ומוטל בספק.

27. לטענת המשיב, המערער לא הציג חוזי העסקה שלו בחברות בהן כיהן בתפקידים בכירים. בנוסף, המערער לא צירף תצהיר מטעם מר אוגריידי, והמשיב אף אינו יכול לאמת את אמיתות הגרסה כי הוא זה שהיה סמנכ"ל הכספים בזמנים הרלוונטיים או כי מדיניות החברה היתה כזו שסמנכ"ל הכספים היה מעורב בתנאים הכלכליים הספציפיים שנקבעו למערער. זאת במיוחד אם הדברים "התנהלו שם בצורה מאוד לא פורמאלית" (פרוטוקול ע' 3 ש' 25), כדברי המערער. בנוסף, טוען המשיב כי מר אוגריידי ממילא לא יוכל לשפוך אור על המחלוקת בערעור בהעדר תיק החברה, חוזה העסקה, חוזה העברה מקנדה לישראל וכיו"ב ומוצע כי מר אוגריידי יעיד מזיכרוננו בלבד. המשיב יוסיף ויטען, כי לא יעלה על הדעת שהעברה של עובד בכיר ממדינה למדינה נעשתה בלי חוות דעת מטעם רואה חשבון אודות השלכות המיסוי שיש ברילוקיישן, שהרי החברה הקנדית חייבת בדיווח לרשויות המס בקנדה. בנוסף, קשה לקבל את הגרסה שהעברה בין מדינות תבוצע ללא סיכום תנאים

מפורשים ובכתב. לכן, בנסיבות העניין, עדות בהבל פה של מר אוגרידי, כאשר לא מוסבר בבקשה מדוע דווקא הוא האדם המוסמך להעיד על התנאים שסוכמו עם המערער, מהווה עדות שאינה רלוונטית. לפיכך, על פי המבחנים שנקבעו בפסיקה, אין להיעתר לבקשה זו לשמוע את העדות בהיוועדות חזותית. עוד טוען המשיב שבהעדר מסמכים, בית משפט יצטרך ליתן משקל כבד לשאלת מהימנותו של העד. בעניין י.דורי קבע השופט גרוניס, שכאמור החזיק בגישה מרחיבה ביותר, כי "השאלה עד כמה יידרש בית המשפט לסוגיות של מהימנות נותרה, כאמור, שאלת מפתח" (פסקה 21 לפסה"ד. ההדגשה הוספה). השופט גרוניס אמנם ציין כי שאלה זו בלבד לא תביא לדחיית הבקשה, ואולם, לא יכולה להתעורר מחלוקת כי בענייננו, ובהעדר בדל של ראיה – שאלת המהימנות היא השאלה המרכזית ויש לקחת שיקול זה כשיקול מרכזי.

טענות המערער לעניין רלוונטיות העד

28. לטענת המערער המשיב טועה בפרשנותו. המושג עדות "רלוונטית" – עדות רלוונטית עפ"י דיני הראיות הינה עדות שיכולה להוכיח או לבסס טענה של בעל דין בנוגע לתיק ו/או לתובענה המתנהלת. העובדה כי ישנן ראיות אחרות או שעל בעל הדין היה להביא את הראיות האחרות, איננה הופכת את העדות שמבקש בעל הדין להביא לעדות בלתי רלוונטית. טיעוניו אלו של המשיב, אם בכלל, כוחן יפה לסיכומים בתיק אולם לא לעצם הרלוונטיות של העדות המבוקשת במקרה דנן. בנוסף לכך טוען המערער ששאלת מהימנותו של העד ואף העדר מרותו של ביהמ"ש על העד. שיקולים אלו הינם שיקולים כלליים הקיימים בכל עדות הניתנת בדרך זו וביהמ"ש יבחן אותם לגופו של עניין. עינינו הרואות כי שיקולים אלו עמדו בבסיס פסקי הדין שהתירו את הבאת העדות בדרך של היוועדות חזותית ולא מנעו מהערכאות שדנו בכך לאפשר מתן עדות בדרך זו.

הכרעה לעניין הרלוונטיות של העדות

29. אני סבור שעדותו של מר אוגרידי היא אכן עדות רלוונטית שכן יש ביכולתה לבסס טענה שטוען בעל דין. עניין משקלה של העדות הוא עניין אחר. אפשר שבסופו של יום יקבע שמשקלה של העדות איננה גדולה אם מחמת מהימנות העד ואם מסיבה אחרת. אך אין לערב בין רלוונטיות של העדות למשקלה. נדמה כי ב"כ המלומדת של המשיב מערבת מין שבאינו מינו בעניין הרלוונטיות והמשקל. אני סבור שיש

לכאורה רלוונטיות לעדותו של מר אוגריידי שכן עדותו יכולה לשפוך אור על חלק מתנאי העסקתו של המערער ועל הנהוג בחברת קריאו.

האם קיימת "סיבה טובה"

30. עמדת המשיב - הטעמים שהוכרו בפסיקה כטעמים טובים להימנעות מהגעה למתן עדות בישראל היו טעמים הנוגעים לבריאותם של העדים (ראו, [ע"א 84/51 בירד-קלינגהופר](#) [פורסם בנבו]; [רע"א 4649/92 פקיד שומה למפעלים גדולים](#) [פורסם בנבו]) וטעמים הנוגעים למצב הביטחוני בישראל בעת מתן העדות (ראו, [רע"א 3005/02 C.L.P SMITHKLINE BEECHAM נ' אוניפארם בע"מ, פ"ד נו\(6\) 865 \(2002\)](#); ואולם – הטעם כי העד עסוק או טעמים כלכליים – לא הוכר כטעם טוב על ידי בית המשפט העליון.

31. בעניין [רע"א 7265/09 לירון מסס נ' משרד הבריאות](#) (פורסם בנבו) (להלן: "פס"ד מסס") ביקש המבקש להעיד מומחים רפואיים בהיוועדות חזותית תוך שטען שעיסוקם הרב של המומחים ומקום מושבם בארה"ב ימנע מהם לבוא לישראל. בית המשפט העליון קבע כי עומס עבודה אינו מהווה "סיבה טובה". במסגרת ערעור אזרחי [ע"א 7516/02 ד"ר דוד פישור נ' ר"ח צבי יוכמן ואח'](#), [פורסם בנבו] תק-על 2005(2). נקבע כי חשש מפני חקירה פלילית אינו מהווה סיבה טובה, כדלקמן נימוק משכנע מספיק, בנסיבות המקרה".

32. בנוסף, בית המשפט העליון סירב לאפשר עדות באמצעות היוועדות חזותית מקום בו עלתה שאלה של סדר החתימות, סימנים גרפיים על ניירות וכן הלאה, ראה למשל פס"ד י.דורי, תוך שציינה כב' השופטת נאור כי "אף שבמקרים רבים היוועדות חזותית עשויה להיות תחליף ראוי... לא כך הוא, לכאורה, בענייננו". ועוד ציינה בעניין זה כי "רצונו של המבקש להימנע מהגעה לישראל כדי להינצל מזרועות החוק אינה יכולה להוות סיבה טובה המצדיקה היענות לבקשתו".

33. עוד טוען המשיב שבענייננו, מר אוגריידי מסכים לתת עדות. לפיכך, ובהעדר הצורך לכפות על העד למסור עדות, הרי שאין צורך לעשות שימוש בכלי של היוועדות חזותית. יצוין כי גם לשיטתו המרחיבה של כבוד השופט גרוניס, שהחזיק בדעת מיעוט בעניין י.דורי – נקבע כי ראוי לשמור את השיטה של היוועדות חזותית

למקרים בהם העד נמצא מחוץ לישראל ואינו מסכים ליתן עדות. במקרים אלו קבע כבוד הש' גרוניס כי לא יהיה מנוס מלעשות שימוש בחוק עזרה משפטית.

הנה כי כן, בענייננו, הנימוק שהעלה המערער בדבר היעדרותו של המערער למספר ימים מעבודתו בקנדה (סעיף 2 לבקשה) אינו מהווה טעם מספק, וזאת במיוחד לאור העובדה שהעד משתף פעולה ומסכים לתת עדות. לא בכדי לא תמך המערער את טענתו בסעיף 7 לבקשה בפסיקה מתאימה העולה בקנה אחד עם טענתו.

עמדת המערער

34. המערער סבור שהמשיב טועה בטענה שהטעם כי העד עסוק או טעמים כלכליים – לא הוכרו כטעמים טובים ע"י ביהמ"ש העליון. לחיזוק טענתו זו הביא המשיב את "עניין מסס" הקובע לעניין מונחים רפואיים כי עומס עבודה המוטל על אותם מומחים רפואיים איננו "סיבה טובה" להימנעות ממתן עדותם בביהמ"ש. טעם שאיננו מעבר לאי הנוחות שכרוכה בצורך להעיד במדינה אחרת, שהיא נחלת הכלל.

35. המערער סבור שהמשיב נתפס לכלל טעות. מה הוא הדבר העומד מאחורי המונח "טעמים כלכליים" אשר לטענת המשיב לא הכיר בהם ביהמ"ש העליון? שכן כבר בפסק דין הוותיק והמנחה בעניין [ע"א 84/51](#) בלאנש בירד-קלינגהופר נ' שלמה בלום, רושם הקרקעות [פורסם בנבו] – (להלן: "עניין בירד-קלינגהופר") נפסק ע"י כב' השופט אגרנט לגבי שני העדים שעדותם התבקשה בחו"ל (בהבחנה מעדות המערער) כי קיימים "קשיים רציניים" במתן עדותם בישראל, ולפיכך התיר ביהמ"ש שם את מתן עדותם בחו"ל (לפי סעיף בפק' הראיות בדבר חיקור דין בחו"ל). וכך פוסק ביהמ"ש לגבי אחד העדים:

"מר בירד מכהן כיום במשרת פרופסור לכלכלה באוניברסיטה ע"ש ברדלי שבעיר פיאוריה הנ"ל ומשמש שם כראש המכון ללימודים בינלאומיים על כן אין בידו כל אפשרות לנסוע לישראל, ולאור הצורך במילוי תפקידיו האקדמיים בעיר מגוריו, הסידורים שעשה לעריכת הרצאות, בהיקף ארצי, במשך שנה תמימה, והתחייבויותיו כלפי חברות המוציאות לאור את כתביו".

36. המערער סבור אם נפרוט לפרוטות את המקרה של פרופ' בירד אותו מתאר כב' השופט אגרנט נגלה שהתיאור הינו ברובו הגדול אם לא בכולו נושא בחובו "טעמים כלכליים".

עוד טוען המערער שבענייניו ניתן תצהיר ע"י המערער המפרט את תפקידו של העד מר אוגרידי, את תפקידו התחייבויותיו בחו"ל ואת הקשיים הרציניים שעלולים להיגרם כתוצאה מעדותו בישראל, לרבות הנזקים הכלכליים הנובעים מהם. לפיכך, אין הבדל גדול בין תפקידו של פרופ' בירד בעניין בירד קלינגהופר והתחייבויותיו הקודמות שבעטיין התיר כב' השופט אגרנט כבר לפני כחמישים שנה את עדותו בחו"ל, לבין מר אוגרידי, מלבד העובדה שעדותו בדרך זו של היוועדות חזותית תהיה טובה לעין ערוך.

37. לשאלת התרה של עדות בהיוועדות חזותית מטעמים כלכליים מסתמך המערער על החלטתו של כב' השופט שפירא (כתוארו אז) מבית המשפט המחוזי בירושלים בעניין קרדן שבו נידונה בקשה להעיד עדים כשהנימוק להעידים היה: "הגעתם של עדים לארץ תגרום להפסד שבוע עבודה ומדובר באנשי עסקים" לאחר סקירה מקיפה של הפסיקה בסוגיה זו, לרבות פסה"ד הנ"ל בעניין בירד קלינגהופר – התיר ביהמ"ש המחוזי ע"י כב' השופט שפירא מתן עדותם של אותם אנשי עסקים אשר הטעם לרצון להעידם בדרך זו הינו "כלכלי" גרידא כהגדרת המשיב. כשהטעם היה כמו בענייניו – אבדן שבוע עבודה של אנשי עסקים.

הכרעה בשאלה האם קיימת סיבה טובה להעיד את העד בהיוועדות חזותית.

38. אני סבור שטעמים כלכליים וזמינות העד להעיד בישראל צריכים להילקח בחשבון. המדובר כאמור בעד שעדותו רלוונטית לדיון. כפי שנטען על ידי המערער כבר בעניין קלינגהופר בשנת 1951 הכיר בית המשפט העליון בנימוק הכלכלי כנימוק שיש להתחשב בו. בעניין קלינגהופר הנ"ל דובר בעדותו של פרופ' בירד כיהן כפרופסור לכלכלה באוניברסיטה ושימש כראש המכון ללימודים בינלאומיים והבאתו לעדות בישראל הייתה פוגעת מן הסתם במילוי תפקידו האקדמיים וההתחייבויות השונות שלו לרבות כלפי חברות המוציאות לאור את כתביו. מטעם זה הסכם בית המשפט העליון לאפשר חקירתו בחו"ל. כך גם לא ניתן לקבל את עמדת המשיב באשר למשמעות דבריו של כב' השופט (כתוארו אז) גרוניס בעניין דורי. מקובל עלי טיעונו של המערער באשר למשמעות פסקה 17 לפסה"ד של כב'

השופט גרוניס בעניין דורי לא ניתן להבין בשום אופן מדבריו כי כל אימת שהעד מסכים להעיד אין להשתמש בכלי זה של שיחת ועידה. כב' השופט גרוניס קובע בפסקה הנ"ל בעניין דורי כי ישנה הבחנה בין מצב בו העד איננו משתף פעולה ואז צריך לפעול לפי ת' העזרה המשפטית, לבין מצב בו הוא משתף פעולה ואז אולי גם ניתן להעידו בדרך של שיחת היוועדות חזותית. לסיכומה של שאלה שוכנעתי שיש סיבה טובה להעיד את מר אוגרייד באמצעות היוועדות חזותית.

נימוקים נוספים שהעלה המשיב

39. המשיב טען כי מבחינה טכנית ימצא הוא בנחיתות ראייתית מאחר ולבית משפט זה אין את הסמכות האפקטיבית להפעיל את מרותו וסמכותו על העד. בכלל זה, האפקטיביות של אזהרת העד לומר את האמת. לרשויות התביעה בישראל אין יכולת להעמיד לדין עד שהעיד בחו"ל באמצעות היוועדות חזותית בגין עבירה של עדות שקר לפי [סעיף 237 לחוק העונשין](#), התשל"ז – 1977 ברי כי על מר אוגרייד לא יחול שום מורא, בפרט כאשר הוא אינו נדרש להתייצב באולם בית המשפט בישראל.
40. זאת ועוד, ההיבטים הטכניים של גביית עדות בהיוועדות חזותית לא נקבעו בחקיקה או בתקנות. המערער טוען בבקשתו באופן סתמי לשמיעת עדות היוועדות חזותית, וזאת מבלי שציין היכן תיגבה העדות, על ידי מי תפוקה, כיצד יועברו מסמכים במידת הצורך וכיו"ב.
41. בנוסף, טוען המשיב שחקירת העד באמצעות היוועדות חזותית תגרום לפגיעה ממשית במשיב ובחקירה הנגדית שיוכל לערוך לעד, אשר ישמיע את גרסתו בפעם הראשונה.
42. באשר לנימוקים הנוספים שהעלה המשיב. היה כי העד היה מעיד בפני בית המשפט וחוזר למקום מושבו גם במקרה זה אין יכולת מעשית להפעיל את מרות בית המשפט. במובן זה אינני רואה כל שינוי בין עדות בעל פה ועדות בפני בית המשפט.
43. באשר להיבטים הטכניים של היוועדות חזותית הרי שבית המשפט יקבע את כל התנאים יחד עם החברה שנותנת שירותים מזוג זה כפי שהדבר נעשה במקרים אחרים. באשר לתצהיר, כפי שכתבתי לעיל מותב זה שומע תיקי מס רבים ללא תצהיר חלף עדות ראשית. נדמה כי בעניין דנן מספיק יהיה לקבל את עיקרי הדברים עליהם יעיד העד כשהם חתומים בחתימת ידו.

44. התוצאה היא שהבקשה לשמוע את העד אוגריידי בהיוועדות חזותית מתקבלת בכפוף לכך שיתקבל מסמך בחתימת ידו של העד שבו יסוכמו עיקרי עדותו. בראשית עדותו יאשר העד לפרוטוקול את אמיתות הדברים שנכתבו. המועדים יסוכמו בישיבה שתיערך בנוכחות הצדדים.

המשיב יישא בהוצאות בקשה זו בסך של 7,500 ₪ סכום זה יהיה צמוד למדד וישא ריבית חוקית מהיום ועד לתשלומו המלא בפועל.

התיק נקבע לדיון ליום 18/11/14 לשעה 09:30

ניתנה היום, כ"ו תשרי תשע"ה, 20 אוקטובר 2014, בהעדר הצדדים.

ד"ר אחיקם סטולר 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה